

Webtechnológia és webalkalmazás-fejlesztés - Rest API

Rest API

Magda Donát

Széchenyi István Egyetem, Győr

https://git.mdnd-it.cc/Donat/GKNB_MSTM071

2026. február 8.

CRUD műveletek

Mi az a CRUD?

- **Create** - Létrehozás
- **Read** - Olvasás
- **Update** - Módosítás
- **Delete** - Törlés

Adatbázis műveletek

Az alapvető adatbázis műveletek, amelyek minden adatkezelő rendszerben megtalálhatók.

Create - Létrehozás

SQL - INSERT

```
INSERT INTO users (name, email, age)
VALUES ( 'John_Doe', 'john@example.com', 30);
```

REST API - POST

```
POST /api/users
Content-Type: application/json
```

```
{
  "name": "John Doe",
  "email": "john@example.com",
  "age": 30
}
```

Read - Olvasás

SQL - SELECT

— *Összes rekord*

```
SELECT * FROM users;
```

— *Egy adott rekord*

```
SELECT * FROM users WHERE id = 1;
```

— *Szűrés és rendezés*

```
SELECT name, email FROM users  
WHERE age > 25  
ORDER BY name ASC;
```

Read - REST API

REST API - GET

```
// Összes felhasználó  
GET /api/users
```

```
// Egy adott felhasználó  
GET /api/users/1
```

```
// Szűrés query paraméterekkel  
GET /api/users?age=30&sort=name
```

Update - Módosítás

SQL - UPDATE

```
UPDATE users
SET email = 'newemail@example.com', age = 31
WHERE id = 1;
```

REST API - PUT/PATCH

```
// Teljes frissítés
PUT /api/users/1
{ "name": "John Doe", "email": "new@example.com", "age": 31 }

// Részleges frissítés
PATCH /api/users/1
{ "email": "new@example.com" }
```

Delete - Törlés

SQL - DELETE

— *Egy adott rekord törlése*

```
DELETE FROM users WHERE id = 1;
```

— *Minden rekord törlése (óvatosan!)*

```
DELETE FROM users;
```

REST API - DELETE

```
DELETE /api/users/1
```

CRUD vs HTTP metódusok

CRUD	HTTP	SQL	Leírás
Create	POST	INSERT	Új erőforrás létrehozása
Read	GET	SELECT	Erőforrás lekérdezése
Update	PUT/PATCH	UPDATE	Erőforrás módosítása
Delete	DELETE	DELETE	Erőforrás törlése

Mi az ORM?

Object-Relational Mapping

- Objektumok és relációs táblák közötti leképezés
- Osztályok → táblákat, objektumok → sorokat jelentenek
- Átfedő absztrakció az SQL felett

Példa

- User osztály → users tábla
- `user.email` mezők → email oszlop

Miért használunk ORM-et?

- Kevesebb boilerplate SQL, gyorsabb fejlesztés
- Típusbiztonság, IDE támogatás, egységes API
- Adatbázis-portabilitás (pl. PostgreSQL → MySQL)
- Biztonság: paraméterizált lekérdezések alapból

Korlátai és kockázatai

- Teljesítmény: rosszul írt lekérdezések, N+1 probléma
- "Leaky abstraction": komplex SQL-t nehéz elrejteni
- Nem minden adatbázis funkció elérhető el könnyen
- Extra tanulási görbe és konfiguráció

Alap fogalmak

Entity

Egy tábla sorát leíró objektum.

Repository

Adathozzáférési réteget kapszuláz.

Unit of Work

Változások követése és egyben mentése.

Session/Context

Kapcsolat az adatbázissal, cache és tranzakciók.

Kapcsolatok leképezése

- One-to-One: `User → Profile`
- One-to-Many: `Author → Post[]`
- Many-to-Many: `Student → Course[]`

Felelősség

A helyes kulcsok, indexek és megszorítások ugyanúgy fontosak, mint ORM nélkül.

SQL vs ORM lekérdezés

SQL

```
SELECT id, name, email
FROM users
WHERE active = true
ORDER BY name ASC;
```

ORM (példa)

```
List<User> users = db.users()
    .where(u -> u.active == true)
    .orderBy(u -> u.name)
    .select("id", "name", "email")
    .toList();
```

Lazy vs Eager betöltés

Lazy loading

Csak akkor tölt be kapcsolt adatokat, amikor elérjük őket.

Eager loading

Előre betölt kapcsolatokat egy lekérdezéssel (JOIN).

N+1 probléma

Túl sok lekérdezés keletkezik, ha minden kapcsolt adat külön jön le.

Jó gyakorlatok

- Használj migrációkat a séma kezelésére
- Mérj teljesítményt és ne félj nyers SQL-t írni
- Állíts be indexeket a gyakori szűrésekhez
- Tranzakciókkal biztosítsd a konzisztenciát

Mi az a Prisma?

Prisma

Modern ORM (Object-Relational Mapping) Node.js és TypeScript környezethez

Főbb jellemzők

- Típusbiztos adatbázis kliens
- Deklaratív séma definíció
- Automatikus migráció kezelés
- Intuitív API CRUD műveletekhez
- Támogatott adatbázisok: PostgreSQL, MySQL, SQLite, MongoDB, stb.

Prisma telepítése

NPM telepítés

```
# Prisma CLI telepítése dev dependencyként  
npm install prisma --save-dev
```

```
# Prisma Client telepítése  
npm install @prisma/client
```

```
# Prisma inicializálása  
npx prisma init
```

Létrejövő fájlok

- `prisma/schema.prisma` - Adatbázis séma
- `.env` - Környezeti változók (pl. `DATABASE_URL`)

Prisma Schema alapok

schema.prisma

```
generator client {  
  provider = "prisma-client-js"  
}  
  
datasource db {  
  provider = "postgresql"  
  url      = env("DATABASE_URL")  
}  
  
model User {  
  id          Int      @id @default(autoincrement())  
  email       String   @unique  
  name        String?  
  createdAt   DateTime @default(now())  
  updatedAt   DateTime @updatedAt  
}
```

Prisma migrációk

Adatbázis migráció létrehozása és futtatása

Migráció létrehozása

```
npx prisma migrate dev --name init
```

Prisma Client újragenerálása

```
npx prisma generate
```

Adatbázis vizualizáció

```
npx prisma studio
```

Prisma Client inicializálása

prisma.js

```
const { PrismaClient } = require('@prisma/client');  
  
const prisma = new PrismaClient();  
  
module.exports = prisma;
```

Singleton pattern

Érdemes egyetlen Prisma Client példányt használni az alkalmazásban.

Create - Létrehozás

Egy rekord létrehozása

```
const prisma = require('./prisma');

async function createUser() {
  const user = await prisma.user.create({
    data: {
      email: 'john@example.com',
      name: 'John Doe'
    }
  });

  console.log(user);
  // { id: 1, email: 'john@example.com', name: 'John Doe', ... }
}
```

Create - Több rekord

createMany használata

```
async function createManyUsers() {  
  const users = await prisma.user.createMany({  
    data: [  
      { email: 'alice@example.com', name: 'Alice' },  
      { email: 'bob@example.com', name: 'Bob' },  
      { email: 'charlie@example.com', name: 'Charlie' }  
    ]  
  });  
  
  console.log(`${users.count} felhasználó létrehozva`);  
}
```

Read - Összes rekord

findMany használata

```
async function getAllUsers() {  
  const users = await prisma.user.findMany();  
  console.log(users);  
}  
  
// Rendezéssel  
async function getUsersSorted() {  
  const users = await prisma.user.findMany({  
    orderBy: {  
      name: 'asc'  
    }  
  });  
}
```


Read - Egy rekord

findUnique és findFirst

```
// Egyedi mező alapján (pl. id, email)
async function getUserById(id) {
  const user = await prisma.user.findUnique({
    where: { id: id }
  });
  return user;
}

// Első találat
async function getUserByName(name) {
  const user = await prisma.user.findFirst({
    where: { name: name }
  });
  return user;
}
```

Read - Szűrés

Where feltételek

```
async function filterUsers() {  
  const users = await prisma.user.findMany({  
    where: {  
      email: {  
        contains: '@example.com'  
      },  
      name: {  
        startsWith: 'J'  
      }  
    }  
  });  
  return users;  
}
```

Read - Mezők kiválasztása

Select használata

```
async function getUserEmails() {  
  const users = await prisma.user.findMany({  
    select: {  
      id: true,  
      email: true,  
      name: true  
    }  
  });  
  return users;  
  // [{ id: 1, email: '...', name: '...' }, ...]  
}
```

Update - Módosítás

Egy rekord frissítése

```
async function updateUser(id) {  
  const user = await prisma.user.update({  
    where: { id: id },  
    data: {  
      name: 'Jane Doe',  
      email: 'jane@example.com'  
    }  
  });  
  return user;  
}
```

Update - Több rekord

updateMany használata

```
async function updateManyUsers() {  
  const result = await prisma.user.updateMany({  
    where: {  
      email: {  
        contains: '@old-domain.com'  
      }  
    },  
    data: {  
      email: 'updated@new-domain.com'  
    }  
  });  
  
  console.log(`${result.count} rekord frissítve`);  
}
```

Delete - Törlés

Egy rekord törlése

```
async function deleteUser(id) {  
  const user = await prisma.user.delete({  
    where: { id: id }  
  });  
  return user;  
}
```

Delete - Több rekord

deleteMany használata

```
async function deleteInactiveUsers() {  
  const result = await prisma.user.deleteMany({  
    where: {  
      createdAt: {  
        lt: new Date('2020-01-01')  
      }  
    }  
  });  
  
  console.log(`${result.count} felhasználó törölve`);  
}
```

Relációk - Schema

Egy-a-többhöz kapcsolat

```
model User {  
  id      Int      @id @default(autoincrement())  
  name    String  
  posts   Post[]  
}  
  
model Post {  
  id      Int      @id @default(autoincrement())  
  title    String  
  content  String?  
  authorId Int  
  author   User     @relation(fields: [authorId],  
                                references: [id])  
}
```


Relációk - Include

Kapcsolt adatok lekérdezése

```
async function getUserWithPosts(userId) {  
  const user = await prisma.user.findUnique({  
    where: { id: userId },  
    include: {  
      posts: true  
    }  
  });  
  
  console.log(user);  
  // { id: 1, name: 'John', posts: [...] }  
}
```

Relációk - Nested Write

Kapcsolt rekordok létrehozása

```
async function createUserWithPosts() {  
  const user = await prisma.user.create({  
    data: {  
      name: 'John Doe',  
      email: 'john@example.com',  
      posts: {  
        create: [  
          { title: 'First Post', content: 'Hello!' },  
          { title: 'Second Post', content: 'World!' }  
        ]  
      }  
    }  
  });  
}
```

Tranzakciók

Több művelet egy tranzakcióban

```
async function transferPosts(fromUserId, toUserId) {  
  const result = await prisma.$transaction([  
    prisma.post.updateMany({  
      where: { authorId: fromUserId },  
      data: { authorId: toUserId }  
    }),  
    prisma.user.update({  
      where: { id: fromUserId },  
      data: { name: 'Archived User' }  
    })  
  ]);  
  
  return result;  
}
```

Express integráció példa

REST API endpoint Prisma-val

```
const express = require('express');
const prisma = require('./prisma');
const app = express();
app.use(express.json());
app.get('/users', async (req, res) => {
  const users = await prisma.user.findMany();
  res.json(users);
});
app.post('/users', async (req, res) => {
  const user = await prisma.user.create({
    data: req.body
  });
  res.json(user);
});
```

Hibakezelés

Try-catch használata

```
async function safeCreateUser(data) {  
  try {  
    const user = await prisma.user.create({  
      data: data  
    });  
    return { success: true, user };  
  } catch (error) {  
    if (error.code === 'P2002') {  
      return { success: false,  
        error: 'Email már létezik' };  
    }  
    return { success: false, error: error.message };  
  }  
}
```

Prisma előnyei

Miért használjuk?

- **Típusbiztonság** - Auto-complete és típus ellenőrzés
- **Egyszerű API** - Intuitív, könnyen tanulható
- **Migráció kezelés** - Automatikus séma szinkronizáció
- **Teljesítmény** - Optimalizált query-k
- **Prisma Studio** - Vizuális adatbázis böngésző
- **Jó dokumentáció** - Részletes guide-ok és példák

Kapcsolat alapok

Mi az adatbázis kapcsolat?

- A kliens és az adatbázis szerver közötti kommunikáció
- Hozzáférés a lekérdezésekhez és tranzakciókhoz
- Hitelesítés, jogosultság és titkosítás része a kapcsolatnak

Kapcsolati paraméterek

- Host, port, adatbázis név
- Felhasználónév, jelszó
- SSL/TLS beállítások
- Timeout és pool méretek

Connection string példa

```
postgres://user:pass@localhost:5432/appdb
```


Connection pooling

Miért kell?

- A kapcsolat fel- és leépítése drága
- Pool újrahasznosítja a kapcsolatokat
- Stabilabb teljesítmény csúcsterhelésen

Beállítási irányelv

Túl kicsi pool lassít, túl nagy pool túlterheli a szerveret.

Konfiguráció alkalmazásban

Környezeti változók

```
DATABASE_URL="postgres://user:pass@localhost:5432/appdb"
```

Függőség kezelés

A kapcsolat beállításait ne kódold a forráskódba, használj env fájlt.

Prisma megjegyzés

- Prisma-val a kapcsolat a DATABASE_URL-on keresztül jön létre
- A koncepció ugyanaz, csak a keretrendszer kezeli a részleteket
- Ebben a részben nem feltétel a Prisma használata

Hibakezelés és stabilitás

- Használj újracsatlakozást ideiglenes hibákra
- Naplózd a kapcsolat hibákat, de ne írd ki jelszavakat
- Tranzakciónál kezeld a visszagörgetést

Mi az aggregáció?

Aggregált lekérdezések

Adatok összesítése és elemzése számítások segítségével

Prisma aggregáció műveletek

- count - Rekordok számlálása
- avg - Átlag számítás
- sum - Összegzés
- min - Minimum érték
- max - Maximum érték
- groupBy - Csoportosítás

Példa séma

schema.prisma

```
model Product {
  id          Int          @id @default(autoincrement())
  name        String
  price       Float
  stock       Int
  categoryId  Int
  category    Category @relation(fields: [categoryId],
                                   references: [id])
  createdAt   DateTime @default(now())
}

model Category {
  id          Int          @id @default(autoincrement())
  name        String
  products    Product[]
}
```


Count - Számlálás

Összes rekord számolása

```
const prisma = require('./prisma');
async function countProducts() {
  const count = await prisma.product.count();
  console.log('Összes termék: ${count}');
}
// Szűrt számlálás
async function countExpensiveProducts() {
  const count = await prisma.product.count({
    where: {
      price: {
        gt: 1000
      }
    }
  });
  console.log('Drága termékek: ${count}');
```


Aggregate - Alapok

Egyszerű aggregáció

```
async function getProductStats() {  
  const stats = await prisma.product.aggregate({  
    _count: true,  
    _avg: {price: true},  
  
    _sum: {stock: true},  
  
    _min: {price: true},  
  
    _max: {price: true}  
  });  
  
  console.log(stats);  
}
```


Aggregate - Eredmény

Visszatérési érték példa

```
{
  _count: 150,
  _avg: {
    price: 1250.50
  },
  _sum: {
    stock: 5420
  },
  _min: {
    price: 99.99
  },
  _max: {
    price: 9999.99
  }}
}
```

Aggregate - Szűréssel

Where feltétellel

```
async function getCategoryStats(categoryId) {  
  const stats = await prisma.product.aggregate({  
    where: {  
      categoryId: categoryId  
    },  
    _count: true,  
    _avg: {  
      price: true  
    },  
    _sum: {  
      stock: true  
    }  
  });  
  return stats;  
}
```


GroupBy - Csoportosítás

Kategóriánkénti csoportosítás

```
async function groupByCategory() {  
  const result = await prisma.product.groupBy({  
    by: ['categoryId'],  
    _count: true,  
    _avg: {  
      price: true  
    },  
    _sum: {  
      stock: true  
    }  
  });  
  
  return result;  
}
```

GroupBy - Eredmény

Csoportosított adatok

```
[
  {
    categoryId: 1,
    _count: 45,
    _avg: { price: 599.99 },
    _sum: { stock: 1200 }
  },
  {
    categoryId: 2,
    _count: 67,
    _avg: { price: 1299.50 },
    _sum: { stock: 890 }
  }
]
```

GroupBy - Having feltétel

Szűrés az aggregált eredményen

```
async function getCategoriesWithHighAvgPrice() {  
  const result = await prisma.product.groupBy({  
    by: ['categoryId'],  
    _avg: {price: true},  
    _count: true,  
    having: {  
      price: {  
        _avg: {gt: 1000}  
      }  
    }  
  });  
  return result;  
}
```

GroupBy - Rendezés

OrderBy aggregált mezőn

```
async function getCategoriesOrderedByAvgPrice() {  
  const result = await prisma.product.groupBy({  
    by: ['categoryId'],  
    _avg: {price: true},  
    _count: true,  
    orderBy: {  
      _avg: {price: 'desc'}  
    }  
  });  
  return result;  
}
```

Több mező szerinti csoportosítás

Összetett GroupBy

```
// Bővített séma szükséges: inStock boolean mező
async function groupByCategoryAndStock() {
  const result = await prisma.product.groupBy({
    by: ['categoryId', 'inStock'],
    _count: true,
    _avg: { price: true },
    orderBy: { categoryId: 'asc' }
  });
  return result;
}
```

Relációk és aggregáció

Kapcsolt táblák aggregálása

```
async function getCategoriesWithProductCount() {
  const categories = await prisma.category.findMany({
    include: {
      _count: {
        select: {
          products: true
        }
      }
    }
  });
  // Eredmény: [{ id: 1, name: 'Electronics ',
  //              _count: { products: 45 } }, ...]
  return categories;
}
```


Relációs szűrés aggregációval

Több mint N termékkel rendelkező kategóriák

```
async function getCategoriesWithManyProducts() {
  const categories = await prisma.category.findMany({
    where: {
      products: {some: {}}
    },
    include: {
      _count: {
        select: {products: true}
      }
    }
  });
  // Csak azok a kategóriák, amikhez van termék
  return categories.filter(c => c._count.products > 10);
}
```

Express API - Statisztika endpoint

Aggregált adatok REST API-n keresztül

```
const express = require('express');
const prisma = require('./prisma');
const app = express();

app.get('/api/stats/products', async (req, res) => {
  const stats = await prisma.product.aggregate({
    _count: true,
    _avg: { price: true },
    _sum: { stock: true },
    _min: { price: true },
    _max: { price: true }
  });
  res.json(stats);
});
```

Express API - Csoportosított adatok

GroupBy endpoint

```
app.get('/api/stats/by-category', async (req, res) => {  
  const stats = await prisma.product.groupBy({  
    by: ['categoryId'],  
    _count: true,  
    _avg: { price: true },  
    _sum: { stock: true },  
    orderBy: {  
      _avg: {  
        price: 'desc'  
      }  
    }  
  });  
  res.json(stats);  
});
```

Egyedi aggregáció - Raw Query

SQL használata komplex esetekben

```
async function customAggregation() {  
  const result = await prisma.$queryRaw `  
    SELECT "categoryId",  
      COUNT(*) as count,  
      AVG(price) as avgPrice,  
      SUM(stock) as totalStock  
    FROM "Product"  
    WHERE price > 100  
    GROUP BY "categoryId"  
    HAVING AVG(price) > 500  
    ORDER BY avgPrice DESC  
  `;  
  return result;  
}
```

Aggregáció - Best Practices

Ajánlások

- Használd `select` és `where` feltételeket a teljesítmény növelésére
- `GroupBy` esetén mindig gondold át az indexelést
- Nagy adathalmazoknál fontold meg a lapozást
- Komplex esetekben raw SQL lehet hatékonyabb
- Cacheold az aggregált eredményeket, ha ritkán változnak
- Használd `having` feltételt az aggregált adatok szűrésére

Összefoglalás

Prisma aggregációk

- **count** - Egyszerű és szűrt számlálás
- **aggregate** - Átlag, összeg, min, max számítások
- **groupBy** - Csoportosítás és aggregálás
- **having** - Szűrés aggregált eredményen
- **orderBy** - Rendezés aggregált mezők szerint
- **_count** - Kapcsolt rekordok számlálása

Repository minta lényege

Mire jó?

- Elválasztja az adat-hozzáférést az üzleti logikától
- Egységes API az adatok kezelésére
- Könnyebben tesztelhető kód

IRepository és konkrét repository

IRepository

- Absztrakt interfész CRUD műveletekkel
- Pl. `findAll`, `findById`, `create`, `update`, `delete`

Konkrét repository

Az interfész implementációja (pl. `UserRepository`).

IRepository példa (TypeScript)

```
interface IRepository<T> {  
  findAll(): Promise<T[]>;  
  findById(id: number): Promise<T | null>;  
  create(data: T): Promise<T>;  
  update(id: number, data: Partial<T>): Promise<T>;  
  delete(id: number): Promise<void>;  
}
```

Prisma repository példa

Prisma Client

A Prisma Client kezeli a kapcsolatot és az SQL generálást.

```
class UserRepository implements IRepository<User> {  
  constructor(private prisma: PrismaClient) {}  
  findAll() {  
    return this.prisma.user.findMany();  
  }  
  findById(id: number) {  
    return this.prisma.user.findUnique({ where: { id } });  
  }  
}
```

Prisma repository példa folytatás

```
create(data: User) {  
  return this.prisma.user.create({ data });  
}  
  
update(id: number, data: Partial<User>) {  
  return this.prisma.user.update({ where: { id }, data });  
}  
  
async delete(id: number) {  
  await this.prisma.user.delete({ where: { id } });  
}  
}
```

Mikor hasznos?

- Ha több adatforrás van (SQL, API, cache)
- Ha szeretnél változtatható adat-hozzáférést
- Ha szükség van mock-olható IRepositories-re tesztekhez

Mi az a DTO?

Data Transfer Object

- Adatok szállítására szolgáló objektum
- Elválasztja az adatbázis sémát a kliens felőli interfésztől
- Kontroll az átadott adatok felett
- Validáció és transzformáció helye

Példa

Felhasználó entitás tartalmaz jelszó hash-t, de a DTO nem adja ki.

Miért használjunk DTO-t?

Előnyök

- **Biztonság** - Érzékeny mezők elrejtése (pl. jelszó)
- **Verziókezelés** - API változhat a DB séma változtatása nélkül
- **Validáció** - Bejövő adatok ellenőrzése
- **Dokumentáció** - Világos szerződés a kliens és szerver között
- **Transzformáció** - Adatok átalakítása (pl. dátum formázás)

Prisma modell vs DTO

Prisma Model

```
model User {  
  id          Int          @id  
                        @default(autoincrement)  
  email       String       @unique  
  password    String  
  name        String?  
  createdAt   DateTime     @default(now())  
  updatedAt   DateTime     @updatedAt  
}
```

UserDTO (kimenet)

```
{  
  id: 1,  
  email: "john@example.com",  
  name: "John Doe"  
  // password nincs benne!  
  // createdAt, updatedAt  
  // opcionális  
}
```

Input DTO - Létrehozás

CreateUserDTO - Constructor

```
class CreateUserDTO {  
  constructor(data) {  
    this.email = data.email;  
    this.password = data.password;  
    this.name = data.name;  
  }  
}
```


Input DTO - Validáció

CreateUserDTO - Validate módszer

```
class CreateUserDTO {  
    // ...  
  
    validate() {  
        if (!this.email || !this.email.includes('@')) {  
            throw new Error('Érvénytelen email cím');  
        }  
        if (!this.password || this.password.length < 8) {  
            throw new Error('Jelszó túl rövid (min. 8 karakter)');  
        }  
        return true;  
    }  
}
```

Output DTO - Válasz

UserResponseDTO

```
class UserResponseDTO {  
    constructor(user) {  
        this.id = user.id;  
        this.email = user.email;  
        this.name = user.name;  
        // password nincs másolva!  
    }  
    static fromPrismaUser(user) {  
        return new UserResponseDTO(user);  
    }  
    static fromManyPrismaUsers(users) {  
        return users.map(u => new UserResponseDTO(u));  
    }  
}
```

DTO használata service-ben

UserService példa

```
const prisma = require('./prisma');
const bcrypt = require('bcrypt');
class UserService {
  async createUser(createUserDTO) {
    createUserDTO.validate(); // Validálás
    const hashedPassword = await bcrypt.hash(
      createUserDTO.password, 10
    ); // Jelszó hash-elés
    const user = await prisma.user.create({
      data: {
        email: createUserDTO.email,
        password: hashedPassword,
        name: createUserDTO.name
      } // Mentés Prisma-val
    });
  }
};
```

DTO használata service-ben (folyt.)

UserService példa folytatás

```
// DTO-vá alakítás visszaadás előtt
return UserResponseDTO.fromPrismaUser(user);
}
async getAllUsers() {
  const users = await prisma.user.findMany();
  return UserResponseDTO.fromManyPrismaUsers(users);
}
async getUserById(id) {
  const user = await prisma.user.findUnique({
    where: { id }
  });
  if (!user) return null;
  return UserResponseDTO.fromPrismaUser(user);
}
}
```


Express integráció DTO-val

REST endpoint

```
const express = require('express');
const userService = new UserService();
const app = express();
app.post('/api/users', async (req, res) => {
  try {
    const createDTO = new CreateUserDTO(req.body);
    const userDTO = await userService.createUser(createDTO);
    res.status(201).json(userDTO);
  } catch (error) {
    res.status(400).json({ error: error.message });
  }
});
app.get('/api/users', async (req, res) => {
  const usersDTO = await userService.getAllUsers();
  res.json(usersDTO);
});
```


Update DTO - Constructor

UpdateUserDTO

```
class UpdateUserDTO {  
  constructor(data) {  
    // Csak a megadott mezők kerülnek be  
    if (data.email !== undefined)  
      this.email = data.email;  
    if (data.name !== undefined)  
      this.name = data.name;  
    if (data.password !== undefined)  
      this.password = data.password;  
  }  
}
```

Update DTO - Validáció

UpdateUserDTO - Validate

```
class UpdateUserDTO {  
    // ...  
  
    validate() {  
        if (this.email && !this.email.includes('@')) {  
            throw new Error('Érvénytelen email');  
        }  
        if (this.password && this.password.length < 8) {  
            throw new Error('Jelszó túl rövid');  
        }  
        return true;  
    }  
}
```

Nested DTO - Relációkkal

PostWithAuthorDTO

```
class PostWithAuthorDTO {  
  constructor(post) {  
    this.id = post.id;  
    this.title = post.title;  
    this.content = post.content;  
    this.createdAt = post.createdAt;  
    // Nested DTO az author-hoz  
    if (post.author) {  
      this.author = new UserResponseDTO(post.author);  
    }  
  }  
  static fromPrismaPost(post) {  
    return new PostWithAuthorDTO(post);  
  }  
}
```


Nested DTO használata

Service metódus

```
class PostService {  
  async getPostWithAuthor(postId) {  
    const post = await prisma.post.findUnique({  
      where: { id: postId },  
      include: {  
        author: true  
      }  
    });  
  
    if (!post) return null;  
  
    return PostWithAuthorDTO.fromPrismaPost(post);  
  }  
}
```

Validációs könyvtár - Joi

Joi telepítése

```
npm install joi
```

Validációs séma

```
const Joi = require('joi');

const createUserSchema = Joi.object({
  email: Joi.string().email().required(),
  password: Joi.string().min(8).required(),
  name: Joi.string().optional()
});
```

DTO Joi validációval

CreateUserDTO sémával

```
class CreateUserDTO {  
  constructor(data) {  
    const { error, value } =  
      createUserSchema.validate(data);  
    if (error)  
      throw new Error(error.details[0].message);  
    Object.assign(this, value);  
  }  
}
```

Pagináció DTO

PaginatedResponseDTO

```
class PaginatedResponseDTO {  
  constructor(data, total, page, pageSize) {  
    this.data = data;  
    this.pagination = {  
      total, page, pageSize,  
      totalPages: Math.ceil(total / pageSize)  
    };  
  }  
}
```

Pagináció DTO használata

PaginatedResponseDTOUsage

```
// Használat
const users = await prisma.user.findMany({
  skip: (page - 1) * pageSize, take: pageSize
});
const total = await prisma.user.count();
return new PaginatedResponseDTO(
  UserResponseDTO.fromManyPrismaUsers(users),
  total, page, pageSize
);
```

Szűrési DTO - Constructor

UserFilterDTO

```
class UserFilterDTO {  
  constructor(query) {  
    this.email = query.email;  
    this.name = query.name;  
    this.page = parseInt(query.page) || 1;  
    this.pageSize = parseInt(query.pageSize) || 10;  
  }  
}
```

Szűrési DTO - Prisma konverzió

toPrismaWhere módszer

```
class UserFilterDTO {  
  // ...  
  
  toPrismaWhere() {  
    const where = {};  
    if (this.email)  
      where.email = { contains: this.email };  
    if (this.name)  
      where.name = { contains: this.name };  
    return where;  
  }  
}
```

Szűrési DTO használata

Express endpoint szűréssel

```
app.get('/api/users', async (req, res) => {
  const filterDTO = new UserFilterDTO(req.query);
  const where = filterDTO.toPrismaWhere();
  const users = await prisma.user.findMany({
    where,
    skip: (filterDTO.page - 1) * filterDTO.pageSize,
    take: filterDTO.pageSize
  });
  const total = await prisma.user.count({ where });
  const result = new PaginatedResponseDTO(
    UserResponseDTO.fromManyPrismaUsers(users),
    total, filterDTO.page, filterDTO.pageSize
  );
  res.json(result);
});
```


Mapper függvények

Alternatív megközelítés - Pure functions // dto/user.mapper.js

```
function toUserResponseDTO(user) {  
  return {  
    id: user.id,  
    email: user.email,  
    name: user.name  
  };  
}  
  
function toUserResponseDTOs(users) {  
  return users.map(toUserResponseDTO);  
}  
  
module.exports = {  
  toUserResponseDTO,  
  toUserResponseDTOs  
};
```

Mapper használata

Service-ben

```
const { toUserResponseDTO, toUserResponseDTOs }
  = require('./dto/user.mapper');
class UserService {
  async getAllUsers() {
    const users = await prisma.user.findMany();
    return toUserResponseDTOs(users);
  }
  async getUserById(id) {
    const user = await prisma.user.findUnique({
      where: { id }
    });
    if (!user) return null;
    return toUserResponseDTO(user);
  }
}
```

DTO Best Practices

Ajánlások

- Külön DTO minden use case-hez (Create, Update, Response)
- Ne add vissza közvetlenül a Prisma modellt
- Validálj minden bejövő adatot
- Használj validációs könyvtárat (Joi, Yup, Zod)
- Tartsd egyszerűnek - ne túlbonyolítsd
- Dokumentáld a DTO mezőket

DTO vs Prisma Select

Prisma Select

- Egyszerű mezők kiválasztása
- Kevesebb kód
- Nincs validáció
- DB szintű szűrés

DTO

- Komplex transzformációk
- Validáció és logika
- Típusbiztonság
- API verziókezelés

Kombináld őket!

Használd a Prisma select-et a DB szinten, és DTO-t a transzformációhoz.

Összefoglalás

DTO előnyei

- **Biztonság** - Érzékeny adatok elrejtése
- **Validáció** - Adatok ellenőrzése
- **Transzformáció** - Adatok átalakítása
- **Dokumentáció** - Világos API szerződés
- **Karbantarthatóság** - Könnyebb változtatások
- **Tesztelhetőség** - Egyszerűbb unit tesztek

Mapper minta szerepe

Mi a mapper?

- Átalakítás domain objektumok és DTO-k között
- Elválasztja az adatformátumot az üzleti modelltől
- Központi helyen tartja az átalakítás logikáját

Miért hasznos?

- Csökkenti a duplikált átalakításokat
- Stabil API-szerződések (DTO-k) a változó domain mellett
- Tesztelhető, moduláris és újrafelhasználható kód

Egyszerű mapper példa

```
// Domain objektum
const user = {
  id: 1, name: "John Doe",
  email: "john@example.com", passwordHash: "...",
};

// Mapper függvény
const toUserDto = (u) => ({
  id: u.id, name: u.name, email: u.email
});
```


Kétirányú mapper

```
const toUserEntity = (dto) => ({  
  id: dto.id ?? undefined,  
  name: dto.name,  
  email: dto.email  
});
```

Megjegyzés

Írhat sz külön mappert bejövő és kimenő adatokra.

Mapper és repository

- Repository a tárolást kezeli
- Mapper az objektumok formátumát kezeli
- Két külön felelősségi kör

Jó gyakorlatok

- Ne másolj át érzékeny mezőket (pl. jelszó)
- Tartsd egy helyen az átalakításokat
- Használj tiszta függvényeket és kis helper-eket